

Valtuustoaloite 2025 / Maksuton aamupala Eurajoen peruskouluihin

Teknltk 10.12.2025 § 170

Vasemmistoliiton valtuustoryhmän sekä Pauliina Aallon ja Seija Johanssonin valtuustoaloite maksuttomasta aamupalasta Eurajoen peruskouluihin.

”Tuoreimman kouluterveyskyselyn mukaan huolestuttavan iso osa Eurajoen lapsista ja nuorista lähtee nälkäisenä kouluun.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen kyselyn mukaan 4. ja 5. -luokkalaisista 38 prosenttia ei syö kotona aamupalaa ennen koulupäivää. Koko maan vastaava osuus on 29 prosenttia.

Eurajoen 8. ja 9. -luokkalaisista nälkäisenä kouluun lähtevien osuus on vielä suurempi. Kyselyyn vastanneista 56 prosenttia, eli yli puolet, ilmoitti, ettei syö aamupalaa kotona ennen koulupäivää. Koko maassa tämän ikäryhmän lapsista 45 prosenttia lähti syömättä kouluun.

On yleisesti tiedossa, että nälkä aiheuttaa levottomuutta ja haittaa koulutyöhön keskittymistä, ja ettei kaikissa kodeissa ole edellytyksiä huolehtia aamiaisesta.

Niissä kunnissa, joissa koulut ovat tarjonneet ilmaisen aamupalan, ovat tulokset olleet positiivisia. Kokeiluista saadun palautteen perusteella aamupalan tarjoaminen, yhteisöllinen aloitus koulupäivään, on rauhoittanut oppilaita ja antanut hyvän lähtökohdan koulutyöhön.

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä esittää, että Eurajoen kunta tarjoaa jatkossa perusopetuksen oppilaille maksutonta aamupalaa kouluissa.

Tällä pystymme tasaamaan oppilaiden välisiä sosioekonomisia eroja sekä rauhoittamaan koulupäiviä. Esitämme myös, että maksuttoman aamupalan tarjoamisen vaikutuksia oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin seurataan.

Tiedämme, että osassa kunnista kokeiluun ryhtyminen tai sen jatkaminen on kaatunut taloudellisiin syihin. Mielestämme kouluikäisten lasten ja nuorten hyvinvointiin kannattaa sijoittaa. Heissä on Eurajoen tulevaisuus. Lisäksi aamupalatarjoilu luo veto- ja pitovoimaa lapsiperheille, koska se helpottaa heidän arkeaan.”

Maksutonta aamupalaa on käsitelty viimeksi teknisessä lautakunnassa 18.1.2023, jolloin päätettiin, ettei aamupalaa tarjota perusopetuksen oppilaille. Asiaan vaikuttavat seikat selvitettiin tuolloin perusteellisesti eikä niissä tiedoissa ole tapahtunut muutoksia.

Myös sivistyslautakunta on käsitellyt samansisältöistä aloitetta kokouksessaan 28.4.2021 ja päätenyt olla tarjoamatta yleistä maksutonta aamupalaa.

Eurajoen peruskouluissa esiopetuksen sekä 1. ja 2. luokan oppilaille on mahdollisuus aamu- ja iltapäivähoitoon ja palveluun kuuluvat aamupalat. Lisäksi aamupala on järjestetty sosioekonomisin perustein niille, joiden kohdalla se on katsottu tarpeelliseksi. Tämä palvelu on toiminut kokemuksen mukaan hyvin ja tavoittanut avun tarvitsijoita. Näiden lisäksi Eurajoen kunnanvaltuusto on talousarviokokouksessaan päättänyt, että Eurajoen kaikissa kouluissa aletaan tarjoamaan välipalaa syyslukukauden 2026 alusta lukien.

Kaikille avoimesti tarjottava aamupala tarkoittaisi merkittävää muutosta keittiöiden sekä perusopetuksen työ- ja työaikajärjestelyihin sekä esimerkiksi koulukyyteihin. Eurajoella kouluruokailuun osallistumisprosentti on viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan maakunnan kärkitasoa ja siksi siihen tulee jatkossa panostaa ja oppilaille sekä huoltajille tulisikin korostaa kouluruokailun tärkeyttä.

Asiasta on pyydetty sivistystoimen kannanotto (liitteenä), jossa esitetään laajasti ilmaisen aamupalan mahdollisen käyttöönnoton vaikutuksia.

Lisätiedot:
ruokapalvelupäällikkö
Sirpa Virtanen
p. 044 312 4432
sirpa.virtanen@eurajoki.fi

Päätösehdotus

Tekninen lautakunta päättää, että teknisen lautakunnan 18.1.2023 tekemää päätöstä ei ole tarvetta muuttaa ja toimintaa jatketaan nykyisellä mallilla eikä kouluilla oteta käyttöön maksutonta aamupalaa.

Päätös

Lautakunta päätti lisätä esittelytekstin kolmanneksi viimeiseen kappaleeseen sieltä puuttuneen maksullinen-sanan seuraavasti " Eurajoen kunnanvaltuusto on talousarviokokouksessaan päättänyt, että Eurajoen kaikissa kouluissa aletaan tarjoamaan maksullista välipalaa syyslukukauden 2026 alusta lukien".

Keskustelun kuluessa Seija Johansson ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi.

Aloitteessa mainittu asia on lapsen kannalta tärkeä, joten aamupalan nauttimisen merkitystä tulee korostaa oppilaille oppitunneilla sekä vanhempien kanssa keskusteluissa. Pyydetään tältä osin asiasta sivistyslautakunnan kannanottoa.

Perheiden taloudellisista ja elämän hallintaan liittyvistä syistä johtuen tulee etsiä keinoja, joilla ilmainen aamupala sitä aidosti tarvitseville

olisi mahdollista. Pyydetään tältä osin asiasta hyvinvointi- ja kuntakehityslautakunnan kannanottoa.

Jemina Jasu-Näyrä ja Hannu Liimola kannattivat Johanssonin ehdotusta.

Tekninen lautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Johanssonin ehdotuksen.

Hvokkltk 14.01.2026 § 4

Vastaus Eurajoen kunnan teknisen lautakunnan lausuntopyyntöön koskien maksutonta aamupalaa Eurajoen kouluissa:

”Perheiden taloudellisista ja elämän hallintaan liittyvistä syistä johtuen tulee etsiä keinoja, joilla ilmainen aamupala sitä aidosti tarvitseville olisi mahdollista.”

Eurajoen kunnan hyvinvointipalveluiden tehtävä on tuottaa hyvinvointipalveluita kuntalaisille. Kuntalaisten osallistuminen edellä mainittuihin palveluihin on vapaaehtoista. Hyvinvointipalveluiden henkilöstöllä ei ole pääsyä eikä oikeutta tietokantoihin tai vastaaviin mitkä kertoisivat perheiden taloudellisista ja elämän hallintaan liittyvistä seikoista.

Lausuntopyynnön mukaisia tietoja hyvinvointipalvelut saavat vain, jos perhe niitä päättää kertoa. Perheiden taloudellisista tiedoista ja elämän hallintaan liittyvistä seikoista ollaan näkemyksemme mukaan tietoisia perusturvapalveluissa ja silloinkin vain, jos perhe kuuluu perusturvapalveluiden piiriin. Ja mikäli kuuluvat, ei perusturvapalveluilla ole oikeutta jakaa perheiden asiakkuuksien tietoja kuntien hyvinvointipalveluille tietosuojasäädösten perusteella.

Näin ollen hyvinvointipalveluiden rooliin kuuluu hyvinvoinnin näkökulmasta aamupaloista ja niiden terveellisyydestä valistaminen, kouluttaminen (osallistuminen perustuu vapaaehtoisuuteen) ja yleensä terveellisiin elämäntapoihin kannustaminen ja niiden mahdollistaminen. Tätä työtä hyvinvointipalvelut tekevät tapahtumissaan ja toiminnassaan koko ajan. Esimerkkeinä lasten ja nuorten leiritoiminta, nuorisotyö, työpajatoiminta ja hyvinvointitapahtumien ravintoteemat (esim. Voi hyvin-messut 2023) Esimerkkinä valistamistyöstä voidaan mainita 2020-luvun alussa julkaistu aamupalaopas, jota voidaan edelleen käyttää valistustyössä. Ilmaisten aamupalojen ja aamiaisten toteuttamiseen, edes kohdennetusti, ei hyvinvointipalveluilla ole resursseja, ei taloudellisia eikä henkilöstöresurssiakaan.

Päätösehdotus

Hyvinvointi- ja kuntakehityslautakunta päättää lähettää esitetyn lausunnon tekniselle lautakunnalle.

Päätös

Hyväksyttiin.

Sivltk 28.01.2026 § 11
296/12.00.00/2025

Vastaus Eurajoen kunnan teknisen lautakunnan lausuntopyyntöön koskien valtuustoaloitetta maksuttomasta aamupalasta Eurajoen kouluissa

”Aloitteessa mainittu asia on lapsen kannalta tärkeä, joten aamupalan nauttimisen merkitystä tulee korostaa oppilaille oppitunneilla sekä vanhempien kanssa keskusteluissa. Pyydetään tältä osin asiasta sivistyslautakunnan kannanottoa.”

Eurajoen kunnan sivistyslautakunta toteaa, että terveen ravinnon ja erityisesti aamupalan merkitystä hyvinvoinnille korostetaan perusopetuksessa opetussuunnitelman puitteissa useaan otteeseen. Aamupäivätoiminnassa esiopetuksessa ja perusopetuksen luokilla 1 ja 2 tarjotaan toimintamaksuun sisältyvä aamupala. Perusopetuksen ajan ja lukiokoulutuksen ajan oppimisen ja opiskelutekniikoiden ohjauksessa tuodaan esiin terveellisen ja tarpeellisen ravinnon periaatteet, jotta oppilas ja opiskelija voi itse vaikuttaa hyvinvointiinsa. Terveellisen aamupalan merkitys tuodaan esiin myös huoltajien kanssa käytävissä oppimiskeskusteluissa. Osassa valinnaisaineita (kokkikerhot, kotitalous ym) harjoitellaan väli- ja aamupalojen valmistamista. Terveellinen ravitsemus kuuluu olennaisena osana kotitalous-oppiaineen opetussuunnitelmaan, kuten myös terveystiedon ja biologian opetussuunnitelmaan. Yhteistyössä hyvinvointipalveluiden kanssa oppilaille jaetaan lukuvuonna 2025-2026 aamupalaopas, joka on reseptikooste helposti valmistettavista ja terveellisistä aamupaloista.

Perusopetuksen oppilashuollon kautta kouluilla on tietoa perheistä, jotka saattavat aamupalojen suhteen kaivata tukea. Tuen kollektiivinen järjestäminen on kuitenkin tietosuojasäännösten vuoksi haastavaa ja osin jopa mahdotonta. Esimerkkinä kerrottakoon, että oppilasta koskevaan oppilashuollon palaveriin on mahdollista osallistua vain niiden viranhaltijoiden, jotka osallistuvat oppilaan opetukseen. Muiden viranhaltijoiden osalta oppilasta ja perhettä koskevat tiedot ovat salassa pidettäviä. Perhettä koskevia sosioekonomisia tietoja ei kouluilla ole oikeus saada elleivät oppilaan huoltajat niitä itse kerro.

Mikäli Eurajoen kouluissa aamuisin havaitaan nälkäisiä oppilaita, on heille aina tarjottu mahdollisuus saada keittiöstä aamupalaa, joka yleisemmin on leipää ja jotain juotavaa. Kokonaisvastuu oppilaiden ja opiskelijoiden aamupalasta kuuluu kuitenkin kodeille.

Päätösehdotus Sivistyslautakunta päättää lähettää esitetyn lausunnon tekniselle lautakunnalle.

Päätös Hyväksyttiin.

Teknltk 11.02.2026
296/12.00.00/2025

Hyvinvointi- ja kuntakehityslautakunta ja sivistyslautakunta ovat käsitelleen teknisen lautakunnan kannanottopyynnöt kokouksissaan.

Yhteenvetona näistä voidaan todeta, että haavoittuvassa asemassa olevien lasten aamupalatarpeet on jo nyt tunnistettu niillä voimavaroin joita kunnalla on käytettävissään ja näille lapsille tarjotaan mahdollisuutta aamupalaan. Aamupalan tärkeyttä myös korostetaan opetussuunnitelman mukaisesti. Lautakuntien kannaotoissa ei tehty esitystä maksuttoman aamupalan käyttöönotosta.

Päätösehdotus Tekninen lautakunta päättää, että hyvinvointi- ja kuntakehityslautakunnan sekä sivistyslautakunnan kannanottojen perusteella teknisen lautakunnan 18.1.2023 tekemää päätöstä ei muuteta. Toimintaa jatketaan nykyisen käytännön mukaan eikä kouluilla oteta käyttöön maksutonta aamupalaa.

Päätös
